

A kereszt alulnézetben

A kereszt voltaképpen emberi életünk legnagyobb kérdése. Különösen a keresztény gondolkodás következtében vált azzá, amely szerint a kereszténység egyértelmű jelképévé, mintegy lényegévé vált a keresztre feszített Isten Fia, Jézus. Az általános gondolkodás már nem tud annyira azonosulni a „kereszt botrányával”. A mindennapok emberi gondolkodása szerint a kereszt az a kereszt, amit vagy vállalunk, vagy sokkal inkább elutasítunk, de mindenképpen kerülendő, és romboló hatása elfojtja a fejlődést, az előrejutást. A kereszt az élet olyan kényszerű velejárója, amit ha csak lehet, mindenképpen ki kell hagyni.

*

Mi, keresztények szeretnénk úgy feltüntetni, hogy számunkra a kereszt elsősorban diadalt, diadalmenetet jelent, vagy szeretnénk, hogy jelentsen, de a valóság nem ez.

Szeretjük úgy feltüntetni, mintha az Isten ügyéért, diadaléért aggódnánk, valójában azonban saját magunk helyét keresgéljük a diadalmenetben. Ahogy amikor még csak szó volt a keresztről, de még senki sem akarta Jézus vállára tenni, a miniszteri székeket keresték maguknak a „lelkes apostolok”, aztán, amikor valóságosan vinni kellett, mindenki elment a maga dolgára, haza, és azt mondta, hogy szép-szép, de menjünk halászni, menjünk haza, mert ezt a menetet csak akkor vállaljuk, ha diadalmenet lesz belőle. Jézus egyértelműen megfogalmazta, hogy Isten ügyének el kellett buknia, a magnak el kell pusztulnia, mert csak így lesz belőle vetés és élet.

Mi, keresztények, ahogy a teológia szép ünnepélyességgel megfogalmazza, a Jézus-eseményt, a keresztalált húsvét felől nézzük. Közben diadalmasan tekintünk magunkra, elfeledkezünk azokról, akiknek nincs „húsvét utáni” szemük, és szemrebbenés nélkül botránkozunk azokon, akik nagypénteket nagypénteknek, azaz tragédiának látják.

A diadalmas világnézet persze nemcsak a keresztények sajátja, hanem kevés kivétellel minden vallás megfogalmazza – Krisztussal, vagy Krisztus nélkül, kereszttel, vagy kereszt nélkül – a maga diadalmas világnézetét, melynek lényege éppen

az, hogy csak az ő diadalmenetének van értelme és értéke. Minden más utánzat, hamisítás, és az ördög eszköze lehet csak.

*

Sokszor úgy tekintünk Istenre, mintha beosztottunk lenne, akit azért tartunk, hogy ellásson minket, hogy boldogítson, hogy kívánságaink, elképzeléseink, és elvárásaink szerint teljesítsen. Ebbe a mi világunkba nem illik bele a kereszt, a kudarc és az elbukás, csak a győzelem és a diadalmenet.

Isten egyszerűen nem teheti meg, hogy nem teljesít, hogy szembe száll a vágyainkkal, mert akkor megsértődünk, és egyszerűen elbocsátjuk. Szerintünk ez a világ rólunk szól, és ezt Istennek is tudomásul kell vennie. Ebben a sikerorientált világban nincs helye a keresztnek. Hallani sem akarunk arról, hogy felsülhetünk, megbukhatunk, félresikerülhetünk. Ha mégis előfordulna, az alapvetően csak Isten hibájával, mulasztásával magyarázható.

Sikereink és győzelmeink meghíúsulását egyedül és kizárólagosan Istenen akarjuk behajtani. Ami még rosszabb, frusztrációink rehabilitációját Istennek írjuk elő, mintegy rávetítve mindazon indulatot, bosszút, pusztítást, visszafizetést, amire bármi miatt nem voltunk képesek.

Így vált Isten a Paradicsomból való kiűzetés diadalmas elrendelőjévé és kivitelezőjévé, háborús vagy „békés” csatavesztéseink megtorlójává, sérelmeink és be nem teljesült hatalmi megszállottságunk kudarcainak feltétel nélküli megbosszulójává.

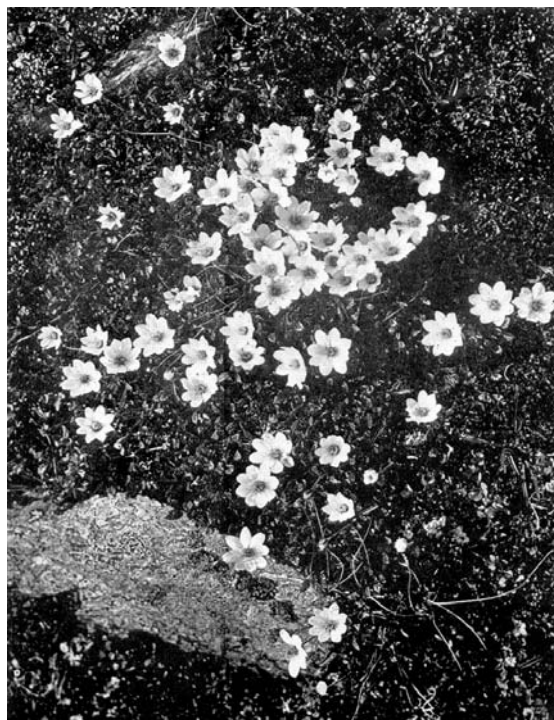
Ahogy az Ószövetség számtalanszor megfogalmazza, hogy mi az elvárása Istennel szemben. „Az Úr vitéz harcos, a fáraó szekereit és hadát tengerbe vetette, válogatott harcosai a Vörös-tengerbe fűltak... Zsákmányt oszt, és bosszúját tölti ki rajtuk... Kirántom a kardomat, kezem kiirtja őket” (2Mózes 15,3-5.9-10).

„Miután Izrael teljesen lemészárolta Aj város összes lakosát a harcmezőn és a pusztában, ahol üldözték őket, és miután mind egy szálig elestek fegyver által, egész Izrael visszafordult Aj ellen, és kardélre hányták az ott lakókat. Összesen tizenkétezer ajbeli férfi és nő hullott el ezen a napon” (Józsue 8,24-26).

„Tapostam őket haragomban, tiportam őket felindulásomban. Levük a ruhámra fröccsent, egész öltözetemet beszennyeztem. Mert a bosszúállás napja van a szívemben, eljött a megtorlás esztendeje” (Iz 63,3-6).

Talán elég ez a kevés mutatóban, hogy fogalmunk legyen arról a szemléletről, amely az emberi alját, annak minden aljasságával és türelmetlen kegyetlenségével ráöltözteti Istenre, és látszólagos istenimádásában önmagát hordozza körül istenként. Kétségtelen, nem lehet leegyszerűsíteni az Ószövetség mondanivalóját ilyen emberszagú negatívumokra, de a mi hozzáállásunk bizony **rendíthetetlen!** Azt is gondolhatnánk, hogy persze, ez az ószövetség „lehelete”, de mi újszövetségiék már nem így gondolkodunk. Sajnos az Újszövetségben is, saját, „teljesen újszövetségiének matricázott” életünkben ugyanezt találjuk.

*

Meg kellene magyaráznunk azt a megszámlálhatatlan csalódást, elkeseredettséget, vizenyös tekintetet, elbizonytalanodást, depressziót és elkeseredést, amellyel olyan szorgosan kísérjük mindennapjainkat, sőt mazochista módon egyre mélyebbre taszigáljuk azt. Miért állunk értetlenül kudarcaink, meghíúsult reményeink láttán, és miért nem tudjuk hová tenni tévedéseinket, félresikerült döntéseinket és azok következményeit? Miért félünk találkozni saját kudarcainkkal, és miért nem vagyunk hajlandóak elfogadni önmagunkat, korlátainkat, és miért nem próbáljuk megtalálni Isten kezét akkor is, amikor csődöt mondtunk? Miért csak az a siker, amikor vállveregetve nézünk a tükörbe, és miért nem siker az, amikor Isten veregeti meg a vállunkat, és ő néz a szemünkbe?

Sajnos az csak alig-alig fogalmazódik meg, legalább is a való életben legkevésbé, hogy Istennek milyen álmai vannak velünk, embe-ekkel. Az egész ószövetségi történelem arról beszél, hogy mit cselekedett az ember Istennel, és sajnos alig szól arról, hogy Isten mit szeretett volna az emberrel közösen véghez vinni. Sajnos az Újszövetség sem betűben, sem életben nem mentheti fel magát ez alól. Életünk tele van teljesületlen álmokkal, nem sikerült vágyakkal, és mindezt Isten rovására írjuk. És éppen kapóra jött

Jézus, aki beleszaladt rettenetes kezeinkbe, mert belőle kikényszerítettük a kereszti diadalát, azt, hogy ha most nem is, de majd egyszer, ha előbb nem, a végén, mi következünk, és mi leszünk a diadalmenetben.

*

Jézus azonban azért jött, hogy egy legyen velünk. Azért lett kicsi, mert kicsi akart lenni, és nem azért, mert nem ismerte a különbséget kicsi és hatalmas, gyengeség és erő között. Azért bukott el, mert el „akart” bukni, de ebben nem a Szent Pál-féle helyettesítő megváltás végbevitelének vágya mozgatta, és nem is a beteges mazochista kényszerképzet határozta meg emberi identitását, hanem az izajási valódi szolidaritás (Iz 42,1-4; 53,1-5). Azért bukott el, mert azt akarta, hogy az elbukottak közé számíttassék. Nem azért akadt fenn az Ószövetség „fojtogató háló-jában”, mert ügyetlen vagy élheterlen volt, mert nem jól adminisztrálta vagy szervezte ügyeit, vagy mert nem jött ki jól a lépés, hanem azért, mert fenn akart akadni. Nem azért került a keresztre, mert nem volt elég találékony, vagy mert nem tanulna meg kellően az önvédelmet, hogy megússza szenvedés és halál nélkül az emberek gonoszságát, hanem éppen azt akarta, hogy minde- nestől egy legyen azokkal, akik soha nem diadalmaskodnak, soha nem győznek, és mégis marad ere-

jük, hogy higgyenek abban az Istenben, akinek egyszer és mindenkorra kezébe tették az életüket és sikereiket, győzelmük vagy bukásuk mértékét.

Isten nem a hasznost, a kellemest, az eredményest, a „jövendelőt” válogatta ki magának, hanem hagyta és akarta, hogy ráfizessen az emberi élet vállalásával. Jézus nagysága nem azzal mutatkozik meg, hogy csak a győzelmet ismeri, és szükségszerűen győznie kell, hanem éppen abban, hogy veszíteni is tud, és ha kell, a gyengék között gyenge lesz, a betegek között beteg lesz, a nyomorultak között nyomorult lesz, a lenézett és megvetettek között a legmegvetettebb lesz, és mégsem válik nyomorulttá, boldogtalanná, reményvesztetté. Aki a kereszti diadalát hajszojja, az vagy kereskedő, vagy önmagát keresi, nem pedig Istent.

Jézus igazi nagysága abban van, hogy vesztésével is nyerni tud.

Jézus életének nem az a tanulsága, hogy Isten diadalt aratott benne vagy általa, hanem hogy Istenhez még a veszett élet is közelebb hoz. Isten azt akarta Jézusban értésünkre adni, hogy az élet igazi nyertese az, aki tud veszteni: aki el tudja veszíteni életét, de nem veszíti el Istent.

Ez az, amire a kereszti Jézus keresztje tanítani akar minket.

Sulyok Gábor

Egy „eretnek” rehabilitálása

elődje elítélt. Az Itáliában klasszikusnak számító Rosminit az Alpoktól északra kevésbé ismerik. Azon teológusok közé számított, akik a 19. században Róma ellenzékeként a modern kultúra és a kereszténység kiengesztelődését, valamint az egyház mélyre ha-

tó megújulását követelték. A felvilágosodás és a misztika feszültségében gondolkodó, egyetemes műveltségű tudós ezért rámutatott azokra a visszasságokra, amelyek megakadályozták a hitet abban, hogy „itt és most” testet öltjön, például a népnyelv hiányára a liturgiában, vagy arra, hogy Isten népét klérusra és laikusokra hasították szét. A pápák eleinte támogatták Rosminit, de IX. Piusz pápa antimodernista fordulata után hitelét veszítette. Még 1887-ben, harminc évvel halála után is műveinek negyven tételét ítélte el „nem katolikus tanításként” a Vatikán. Joseph Ratzinger még bíborosként és a Hittani Kongregáció főnökeként szállt síkra azért, hogy teljesen rehabilitálják az egykori reformgondolkodót.

Forrás: Publik-Forum, 2007/24